

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Elinvoima ja kilpailukyky kaupunkiseudulla

Jyväskylän kaupunkiseudun erityisen kuntajakoselvitys

Kuntajakoselvittäjät

Jarmo Asikainen, Paavo Kaitokari ja Jouko Luukkonen

Sähköposti: etunimi.sukunimi@vm.fi

Selvitysryhmän 3. kokous 8.10.2013

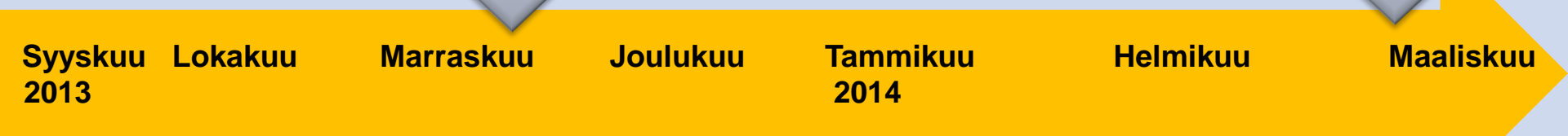
**NYKYTILANTEEN
ANALYSOINTI**

**TULEVAISUUDEN
HAHMOTTAMINEN**

**30.11.
VÄLIRAPOR-
TOINTI**

**UUDEN
KUNNAN
HAHMOT-
TAMINEN**

**5/14
SELVITYKSEN
RAPORTOINTI**

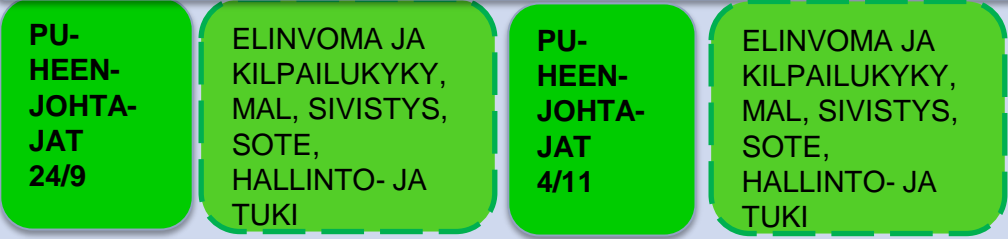
SELVITYSRYHMÄ

TYÖVALIOKUNTA

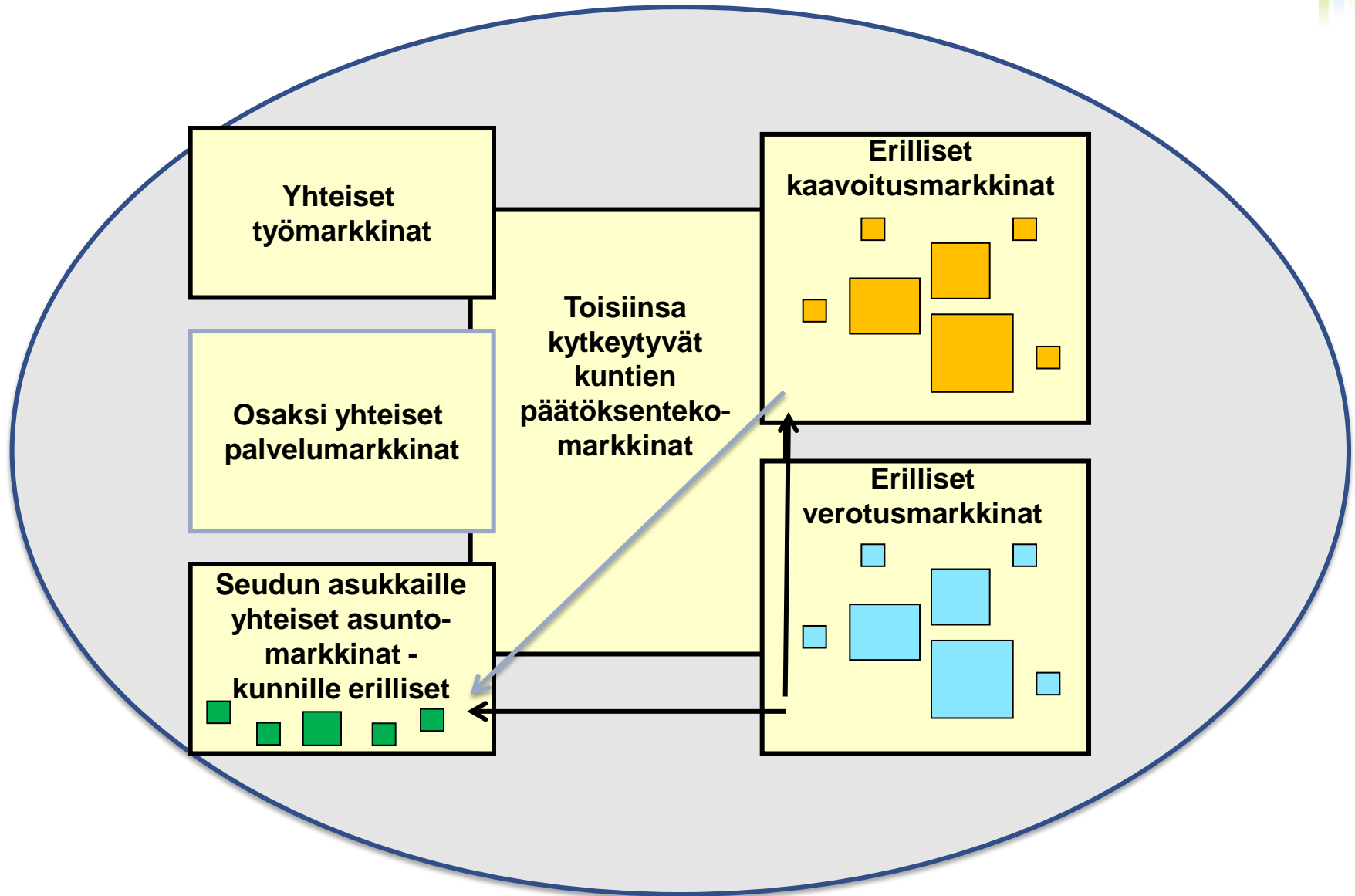
TYÖRYHMÄT

**KUNTIEN
VALTUUSTOKÄYNNIT**

**KUNTAKOHTAISET
KÄYNNIT**

Kaupunkiseudun kuntien yhteiset ja erilliset ”markkinat”

Herätys Keski-Suomi! Työpaikkoja saatava lisää (KSML 4.10.13)

- Keski-Suomen pahimmat ongelmat Keski-suomalaisen mukaan
 - Keski-Suomessa on yli 18 000 työtöntä työnhakijaa.
 - Maakunnantyöttömyysaste on maan neljänneksi korkein.
 - Nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyys ovat pahempia kuin Suomessa keskimäärin.
 - Työpaikkojen määrä ei kasva, vaan vähenee: monet keskeiset työnantajat käyvät parhaillaan tai ovat käyneet hiljattain yt - neuvotteluja.
 - Muun muassa niiden seurauksena työttömien työnhakijoiden määrä on lisääntynyt vuoden alusta lähtien yli 2 000 henkilöllä.
- Miten ratkaistaan ottaen huomioon Jyväskylän seutu on Keski-Suomen veturi
 - Vähemmän seudun kuntien välistä kilpailua, enemmän kilpailua ulkopuolista yrityksistä ja työvoimasta?
 - Enemmän yhteisiä panostuksia kehittämiseen , tarvitaanko myös hallintorakenteiden muutoksia?

Kilpailukykyanalyysiin valitut muuttajat

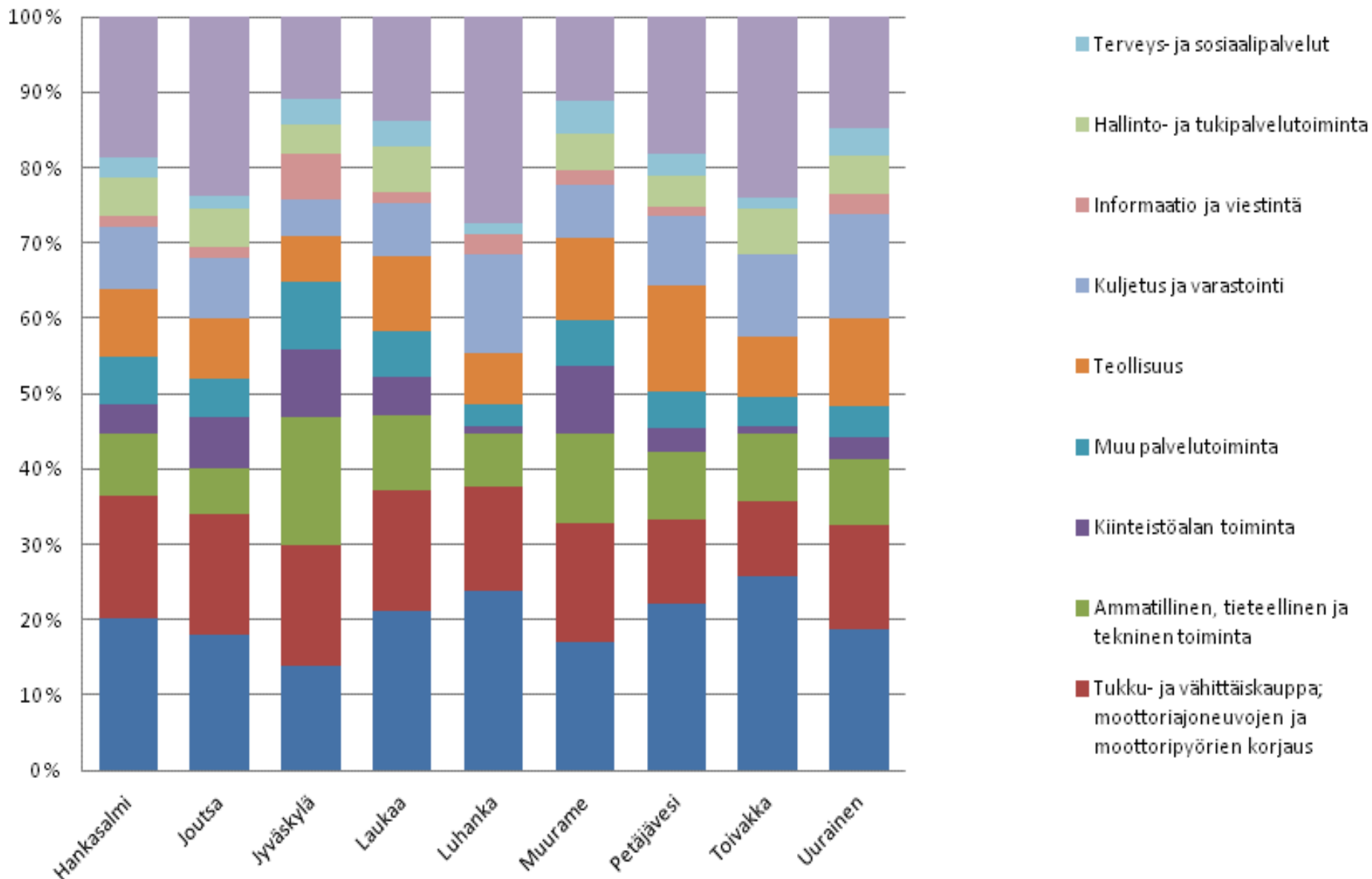

KILPAILUKYVYN TEEMA-ALUE	MUUTTUJAT	TIETOLÄHTEET
1. Alueen aluetalousdynamiikka	- Alueen bruttokansantulo € asukasta kohden - Alueen bruttokansantulon muutos % eri ajankohtina (1990-1994, 1995-1999, 2000-2007 ja 2008-2010)	- Tilastokeskus, aluetilinpito
2. Alueen työllisyysdynamiikka	- Alueen työllisyysaste % - Alueen työttömyysaste %	- Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto - TEM, vuosikohtaiset keskiarvot
3. Alueen väestödynamiikka	- Alueen väestönlisäys promilleina keskväkiluvun 1000 asukasta kohden - Alueen muuttovoitto maan sisäisestä muuttoliikkeestä promilleina 1000 asukasta kohden	- Tilastokeskus, väestötilastot
4. Alueen kuntatalousdynamiikka	- Alueen kuntien kunnallisverot € per asukas - Alueen kuntien lainat € per asukas	- Tilastokeskus, kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta; Kuntaliitto, kuntakuvaajat
5. Alueen osaamisdynamiikka	- Tutkinnon suorittaneiden %-osuus - Ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus % yli 15-vuotiaasta väestöstä	- Tilastokeskus, väestön koulutus rakenne

Työpaikat yhteensä

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Jkl selvitysalue	65 955	66 367	67 838	68 632	70 189	69 979	71 822	74 262	75 254	73 093	74 997
Hankasalmi	1 683	1 586	1 600	1 615	1 629	1 539	1 615	1 605	1 548	1 560	1 572
Joutsa	1 795	1 808	1 804	1 782	1 767	1 740	1 750	1 832	1 683	1 606	1 560
Jyväskylä	52 294	52 814	54 410	55 059	56 501	56 549	57 910	60 202	61 329	59 388	60 805
Laukaa	4 793	4 873	4 923	4 979	5 023	5 060	5 268	5 301	5 318	5 374	5 620
Luhanka	241	233	239	238	224	230	217	204	196	202	204
Muurame	2 635	2 633	2 464	2 600	2 644	2 582	2 649	2 663	2 730	2 580	2 723
Petäjävesi	1 007	953	925	912	932	882	943	992	990	950	1 031
Toivakka	673	672	676	666	677	624	628	622	601	621	603
Urainen	834	795	797	781	792	773	842	841	859	812	879
Kuopio	41 317	41 450	41 851	42 621	43 576	43 674	45 035	46 282	47 546	47 097	47 539
Lahti	44 041	44 294	44 694	44 439	45 049	44 588	45 982	47 485	47 921	45 693	46 462
Oulu	73 581	74 088	75 025	76 862	77 990	78 327	81 009	82 673	82 791	80 413	81 762
Pori	32 462	32 902	33 488	33 686	34 349	33 553	34 146	34 782	36 910	35 534	35 729
Tampere	102 650	104 504	106 460	106 730	109 271	111 269	116 251	119 265	119 772	114 120	116 219
Turku	91 275	92 025	92 785	91 693	92 601	93 558	95 636	97 408	98 245	94 352	94 188
Koko maa	2 228 557	2 235 317	2 242 303	2 245 780	2 262 359	2 265 211	2 313 788	2 369 066	2 377 181	2 289 975	2 325 679

Kuntien yrityskanta

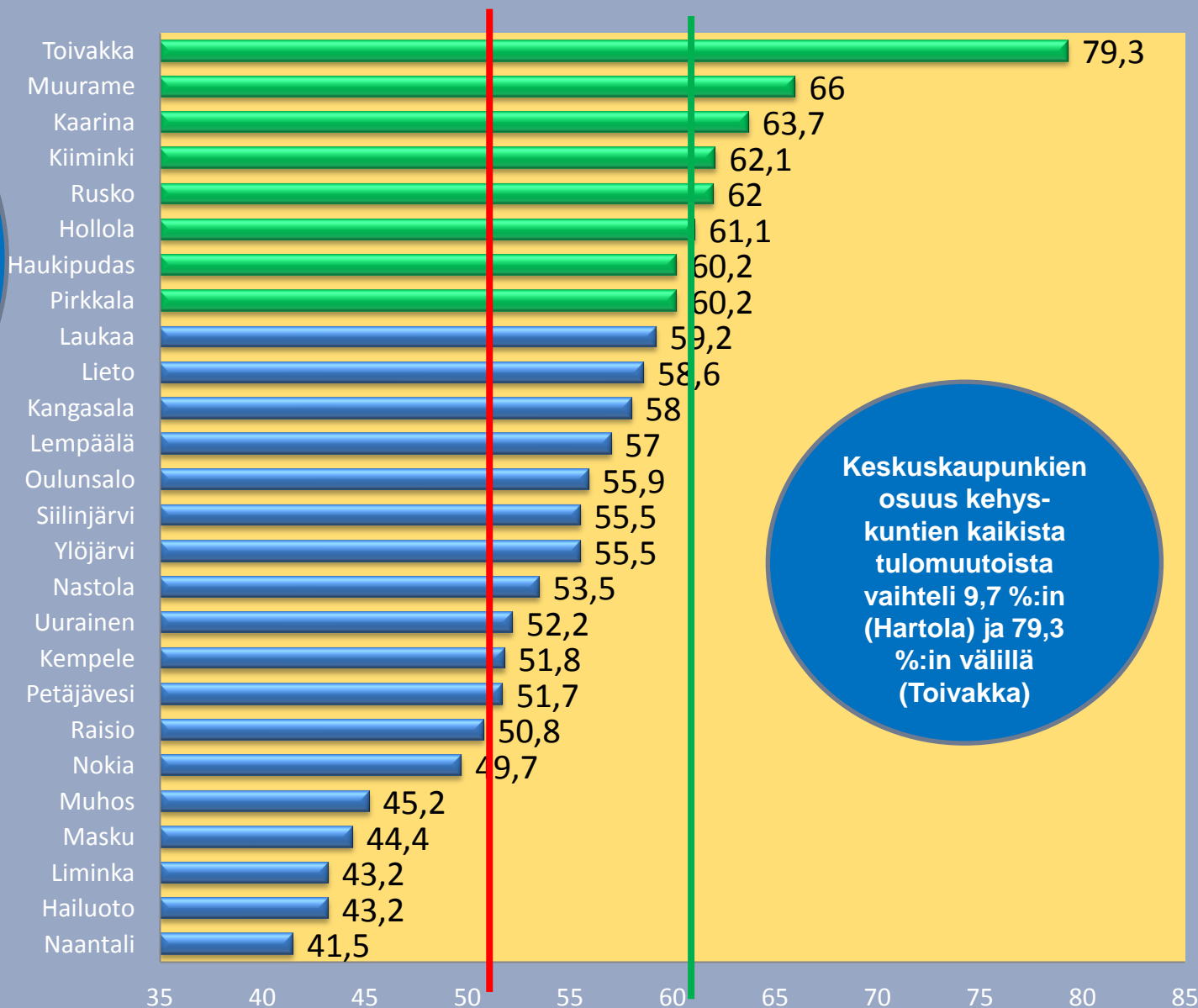

Keskuskaupungin tulomuuttajien osuus (%) kaikista kehyskuntaan muuttaneista vuosina 2000-2011

19

kehyskuntaa oli sellaisia, joista vähintään joka toinen tulomuuttaja tuli oman kaupunkiseudun keskuskaupungista

Esimerkiksi Toivakan kaikista tulomuuttajista kahdeksan kymmenestä tuli Jyväskylästä!

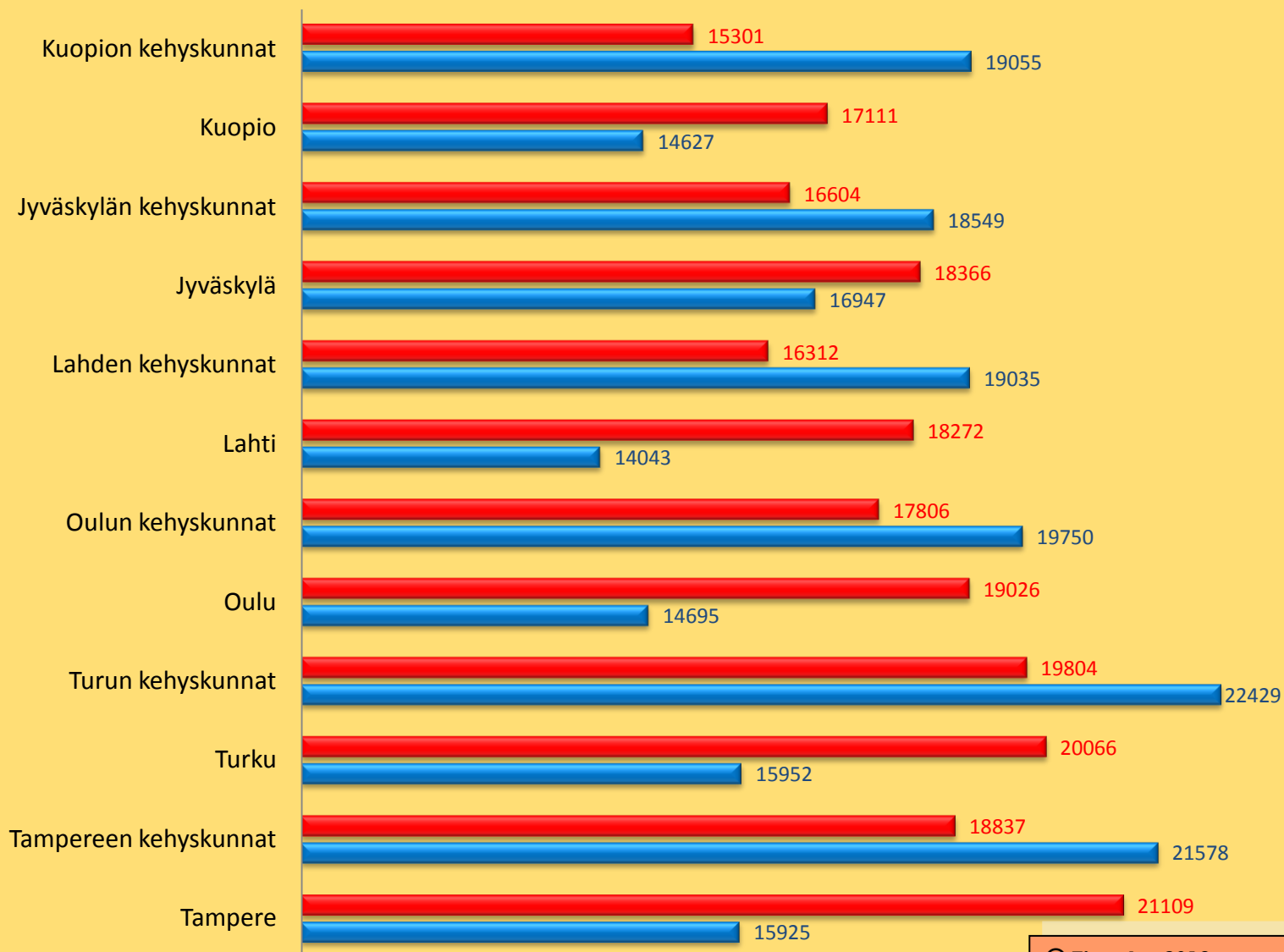

Keskuskaupunkien osuus kehyskuntien kaikista tulomuutoista vaihteli 9,7 %:in (Hartola) ja 79,3 %:in välillä (Toivakka)

Tulo- ja lähtömuuttajien keskimääräiset vuositulot keskuskaupungeissa ja kehyskunnissa vuosina 2000-2010

■ Lähtömuuttajien keskimääräiset tulot

■ Tulomuuttajien keskimääräiset tulot

Tulomuuttajien tulot olivat keskuskaupungeissa muuttajien kohden 1 500- 5 100 euroa alhaisemmat kuin lähtömuuttajien

Tulo- ja lähtömuuttajien tulojen erotus oli suurin Tampereen ja Turun kaupunkiseuduilla keskuskaupungin ja kehyskuntien välillä

Seutukuntien sijoitukset 1995, 2000, 2008 ja 2012 sekä position muutos 1995-2012

SEUTUKUNTA	Sijoitus 1995	Sijoitus 2000	Sijoitus 2008	Sijoitus 2012	Sijoituksen muutos 1995-2012
Helsingin seutukunta	2	1	1	1	1
Tampereen seutukunta	4	2	2	3	1
Vaasan seutukunta	1	6	3	2	-1
Oulun seutukunta	3	3	4	6	-3
Turun seutukunta	5	5	6	4	1
Hämeenlinnan seutukunta	8	7	7	11	-3
Kuopion seutukunta	9	10	8	5	4
Jyväskylän seutukunta	12	8	9	11	-1
Salon seutukunta	7	4	10	23	-16
Kouvolan seutukunta	13	13	18	20	-7
Joensuun seutukunta	17	18	20	17	0
Lahden seutukunta	20	16	15	18	2
Porin seutukunta	22	20	19	16	6
Kotka-Haminan seutukunta	15	14	24	25	-10
Mikkelin seutukunta	23	21	23	19	4

Jyväskylän seudun kilpailukyky 1995-2012

1. Aluetaloudynamiikka

- Jyväskylän seudun **bkt euroa asukasta** , 12 suurimman kaupunkiseudun seudun indeksi **oli sijoilla 9-10**
- Bkt:n asukaskohtaiset muutokset ovat olleet varsin jyrkkiä ajanjakson aikana

2. Työllisyysdynamiikka

- Jyväskylän seudun työllisyysaste oli 67 % vuonna 2012, 12 suurimman seudun kohdalla **toiseksi huonoin**. Työllisyysaste koheni 1995-2012 eniten kuuden suurimman seudun joukossa.
- **Työttömyysaste** oli Jyväskylän seudulla vertailuseutujen **korkeimpien joukossa**, työttömyysasteen alentuminen oli kuitenkin seutukuntien keskitasoa vuosien 1995-2012 välillä

4. Väestödynamiikka (vetovoima)

- Jyväskylän kaupunkiseudun **demografinen kilpailukyky määrällisesti seutujen parhaimmista, väestönlisäys oli 4:nneksi suurin ja muuttovetovoima** kuuden vetovoimaisimman seudun joukossa koko ajanjakson 1995-2012 välisen ajan.

5. Kuntatalousdynamiikka

- Jyväskylän seudun **kunnallisverojen määrä** asukasta kohden oli **keskimääräistä alhaisemmalla tasolla** ja **kuntalainojen määrä keskiarvoa korkeammalla tasolla**
- Verotettavien kunnallisverojen määrä kasvoi Jyväskylän seudulla 6:nneksi heikoiten 25 seudun joukossa
- Kuntien lainamäärä kasvoi maltillisesti muihin seutuihin verrattuna (5:nneksi vähiten).

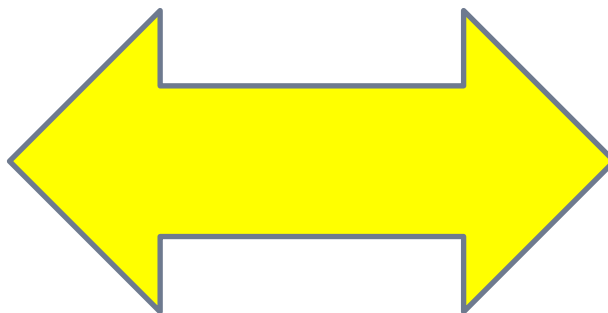
6. Koulutusdynamiikka

- Jyväskylän seudun **koulutustaso yksi korkeimmista** koko maassa. Tutkinnon suorittaneiden osuus 3:nneksi korkein 25 suurimman seutukunnan joukossa ja akateemisten osuus 5:nneksi korkein.
- Tutkinnon suorittaneiden osuus nousi **Jyväskylän seudulla toiseksi eniten** ja akateemisten osuus 4:nneksi eniten vuosien 1995-2011 välillä

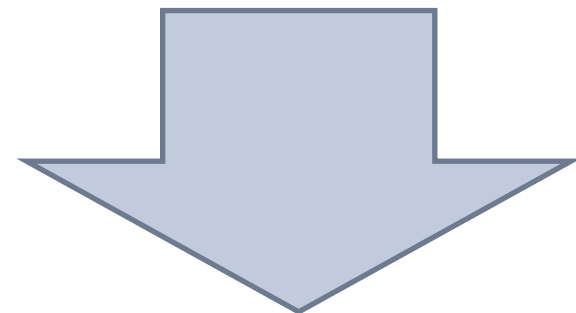
Seutukuntien sijoitusten muutokset vuosien 1995-2012 välisenä aikana

Kokkolan	+ 10
Seinäjoen	+ 8
Rovaniemen	+ 8
Porin	+ 6
Kuopion	+ 4
Mikkelin	+ 4
Rauman	+ 2
Lahden	+ 2
Helsingin	+ 1
Tampereen	+ 1
Turun	+ 1
Ylä-Savon	+ 1

Joensuun

Salon	- 16
Kotka-Haminan	- 10
Kouvolan	- 7
Oulun	- 3
Hämeenlinnan	- 3
Lappeenrannan	- 3
Kajaanin	- 2
Porvoon	- 1
Vaasan	- 1
Jyväskylän	- 1
Pietarsaaren	- 1
Kemi-Tornion	- 1

Kuntajaon muuttamisen edellytykset (Kuntarakennelaki 4§)

- Kuntajakoa voidaan muuttaa, jos **muutos parantaa**:
 - 1) kunnan **toiminnallisia ja taloudellisia** edellytyksiä vastata **palvelujen järjestämisestä** tai muuten edistää kunnan **toimintakykyä**;
 - 2) alueen asukkaiden **palveluja tai elinolosuhteita**;
 - 3) **alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia**; tai
 - 4) alueen **yhdyskuntarakenteen toimivuutta**.

Seudun kilpailukyky ja vetovoima – vanhat rakenteet

Edut	Haitat
Päätöksenteko elinkeinoasioista kotikunnan alueella	Seudun päätöksentekijä ja vastuutaho elinkeinojen kehittämistä puuttuu
Kehittämisen voimavarat ja panokset kunnana omissa käsissä	Seudun kehittämispanokset ja voimavarat hajautuneet eri toimijoille
Yrittäjän yhteys kuntajohtoon pääosin suora	Seudun elinkeinoelämän ja kuntien yhteistyön koordinaatio vajavaista
Kehittämisen näkökulma pääosin kunnan oma alue	Seudun kokonaisuuden kehittämisen näkökulma rajattu